

U. Z. E. I.

(Unibertsitate Zerbitzuetarako
Euskal Ikastetxea)

Azken bi hilabeteetan, egunkari eta aldizkariak aski esan dute. Hala ere, uste dudanez, bidezkoa da hemen, UZEI delakoaz irakurleari zer bait esatea; izan ere, *Jakin* aldizkariaren inguruan jaiotakoa baita instituzio berri honen asmoa.

UZEIk aurtengo udazkenean irekiko ditu bere ateak Donostian. Nonbait hasi behar eta Gipuzkoako hiriburuan ematen dio hasera bere ibilbideari. Gero gerokoak, eta, ahal bada, gainerako hiriburretan lehenbailehen beste lantegiak.

Zertarako izanen da UZEI? Lerro gutitan esanez, Euskal Herriko unibertsitalaurreko eta Unibertsitateko kultura euskalduntzeko izango litzateke ikas-leku hau. Orain artean ikastoletan burutu den euskalduntzeari segida emateko da UZEI, baina ez neska-mutikoentzat BUP nahiz COU-rako beste ikastetxe bat sortuz. Hori beste nonbaitetik (Ikastola Federazioetatik, etab.) eratuko da. Lehen-lehenik, EGB/Unibertsitateen artean betelan handi bat egin beharko du UZEIk, lanabes lagungarriak sortuz, eta baita horretarako irakasleei zenbait laguntza eskeiniz. Baina, beti ere, hortik gora jo beharko du, Unibertsitatera. UZEIk, euskarazko Unibertsitatea posibleztatzen lanegin beharko luke.

Jomuga horietara goazela, behar-beharrezkoa dugu lana —euskararen kulturgintza lana— plangintza baten barnean eramatea. UZEI-ren eginkizunik nagusia horixe izango da: Ikastola eta Unibertsitatearen arteko pasadizoko kulturgintza programatzeko aukera on bat sortu. Hemendik aurrera gero eta gutiago ibil gaitezke unean uneko arazoei erantzuten. Premiazkoa da gainera letozkigukeen karamilak alde aurretik ikus, eta irtenbide orokor baten barnean pentsa eta konponbideratzea. Ez gaude horretan ohituta —horretarako mugonik ere ez baitzen—, baina usuario berriak ere asmatu beharko dira, eguraldi berriari aurpegi emateko.

Egia da plangintzak etorriko direna, inoizko gobernabide autonomikoak jaiotzen baldin badira: baina, pentsatu ere pentsa liteke,

ez ote litzatekeen aski jatorrago lanean ari diren kultur taldeen artean plangintza hori burutzea. Utopia bat? Beharbada, baina, inondik ere, talde horiek zerikusirik franko izanen dute plangintzetarako ondoko urteetan ere. Horregatik, UZEIk Unibertsitatearekiko alor jakin honetan bederen plangintzari heldu nahi dio.

Guztiok dakigunez, lanok kosta egiten dira, eta beti ere profesionaltasunez eramatekoak ditugu, noski. Euskal kultur munduko taldeon une honetako eskakizun bat horretzek izan beharko luke gaugerero: gure lana profesionaltzeko laguntza eskatu behar dugu etengabe. Unibertsitalaurreko lanean profesionaltasun hori sortu nahi du UZEIk. Dirudunek esango dute asmo hori noraino egizta daitekeen.

Plangintza aipatu dut arestian. Gainerako taldeekin batera, eta berauei eman diezaikekeen laguntza eskainiz, egin beharko luke UZEIk plangintza hori, eta beroni dagokion lana. Erabat premiazkoa da horrela jokatzea, dena alfer lan bat izan ez dadin. Izpiritua lankide horrekin egiten ez den plangintza ez litzateke benetan eman-korra eta iraunkorra gertatuko.

Oraingoz, UZEIren egitekoa hiru alor nagusitan banatu da: goi-alfabetakuntza, ikerkuntza eta informakuntza. Lehenengo bi alorretan giza prestaketari begiratuko zaio. Zalantzarik gabe, goi-alfabetakuntza da UZEIren betekizunik bereziena.

Zer da, ba, goi-alfabetakuntza hori? Euskal lanetan gabiltzan guztion eskarmentua da, ez gaudela zenbait eginkizunetarako prestatuta. Hizkera teknikoak erabili behar dugunean, sumatzen dugu, unean unean behin-behineko irtenbideak aurkitzen baditugu ere, hizkera egin bat falta zaigula. Hau da, bere barnean koherentzia bat ukanen duen hizkerarik eza. Eta areago: mailaren batetan lortu dugunean ere, sozialki esanahirik gabea dela sarritan. Hizkuntza, beti gizarterako kodigo bat da; baina behar ditugun hizkera teknikoak ez dira deus izango laborategitik atera eta espezialduenganaino eramaten ez ditugun bitartean. Hizkuntzaren *sorketa* lan hau, eta gero *bedakuntza*-rena, bete beharko ditu goi-alfabetakuntzak. UZEI ez doa, beraz, euskara soila dakienari irakurketa eta idazketa irakastera; aitzitik, euskaraz idazten dakienari unibertsital mailako kultura horretaz, euskaraz ere baliatzen irakastera baizik. Hizkera zientifiko-teknikoak sortu, ikasi, irakatsi eta zabaltzeko pentsatu da gehienbat UZEIren alor hau.

Datozen urteetan, hizkera tekniko horien sorketaren lana benetan buruhauste ikaragarria izanen da. Badakite ongi alor horretan ari direnek. Tamalez, muga hertsitan jokatu beharra dugu, hizkuntzarekiko hainbat eta hainbat erabaki hartzean; baina, hori jakinik ere, aintzina behar dugu egin. Muga hertsia? Bai, ez baitago landuta euskararekiko premiazkoa edo oso komenigarria litzatekeen gai asko. Eskumenean daudekeen jakitateak bildu eta taxutu beharko dira lehendabizi. Baina bilketa horretatik aurrerakoan ez dago bai-

korregi izaterik. UZEIk burutu behar duen batekizunerako, egin dako lanetatik bil daitekeena ez da maiz borobilegia eta osoegia gertatuko. Eta, hala ere, ezin dezakegu dena *ad calendae graecae* laga. Adibide batekin adieraziko dut esan nahi dudana.

Euskaltzaindiaren deliberamenduak ez dira burutu atlas linguistiko oso bat egin ondoren, atlas hori egiteko baitago aspalditik eta, dirudienez, egon ere luzaro egonen da egiteko. Eta, bienbitartean, batasuna bere bidea urratzen ari da guztion onerako. Izan ere, zergatik baldintzatuko dugu euskararen etorkizuna, aldez aurretik informazio erabatekoa eskatuz? Horrelakorik ez da apenas inoiz gertatu hizkuntzen historian. Gaztelaniak edo frantsesak ez dute atlas hori behar izan beren barne batasuna eta normalkuntza lortzeko. Horretarako, linguistika guztiak baino indar handiagoa ukan dute gizarte-indarrek eta politikak. Euskal Herrian ere orobat euskararekin. Betoz ikerketa berriak, ahalik osoenak, baina erabaki asko hartu beharko da ikerketa guztioi itxarotzen egon gabe.

Dakigunaren gain eta noizbait jakin dezakegunaren zain egoteke egingo du lan UZEIk. Baina ez ikara: informakuntza alor bat ere pentsatu da. Hor bilduko dira nonahitik jasotako albisteak. Argibide horien laguntzaz egingo dira hiztegiak eta oinarrizko liburuak. Erabakien atzetik milaka fitxa eta kontsulta egongo da, hizkera teknikoen sorketa ongi finkatua eta ahalik onhargarriena izan dadin.

Sortuko diren idazlanean, emango diren ikastaroez, bilatuko diren laguntzez, euskarari eta euskaltzaleei zerbitzu onik eskaintzerik izango ahal da! ■ *Joseba Intxausti.*

«Eusko Ikaskuntza» berriz?

«Eusko Ikaskuntza» edo «La Sociedad de Estudios Vascos» sortzeaz bide dago. Zurrumurruak gero eta sarriago entzun ohi genituen. Horretan zebiltzan pertsona batzu ere ezagutzen genituen. Asmoak hezurmamitu dira: Elkartearen Batzorde Iraunkorrek Asanbladarako deia egin berria du. J. M. Barandiaran, M. Irujo, J. Garate, M. Lekuona, A. Irigaray, J. Irizar dira sinatzaile.

Historia ospetsua du *Eusko Ikaskuntza*-k. 1918an Oñatin eraikia, lau Diputazioen ekintza legez, Elkarte honek euskal kulturaren goititzean eta hedapenean meritu handiak ditu. Ekintza eta meritu horien artean dago Euskaltzaindiaren sortzea, RIEV (edo Urkixoren *Revista Internacional de Estudios Vascos* sonatu hura argitaratzea, 1918tik 1934era urtero Kongresoak ospatzea, Euskal Kate-drak eraikitzea, 1927az gero Udal ikastaroak antolatzea, Eskolako elebitasunaren oinharrien projektua eta batez ere 1931ko Euskal Estatutuaren Projektua.

Elkartearen ekintzak, beraz, bitan adarkatzen dira. Ikerketa eta